

S1. Sammanfattning

S1.1. Inledning

I förordningen om landsbygdens utveckling sammanförs tidigare lagstiftning i en ”meny” av åtgärder för landsbygdens utveckling indelade i följande kapitel:

Kapitel I: Investeringar i jordbruksföretag

Kapitel II: Startstöd till jordbrukare

Kapitel III: Yrkesutbildning

Kapitel IV: Förtidspensionering

Kapitel V: Mindre gynnade områden

Kapitel VI: Miljövänligt jordbruk

Kapitel VII: Investeringar i bearbetning och saluföring

Kapitel VIII: Skogsbruk

Kapitel IX: Anpassning och utveckling av landsbygdsområden (artikel 33)

Landsbygdens utveckling finansieras genom Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket, EUGFJ, som utnyttjas inom hela EU för förtidspensionering, mindre gynnade områden, miljövänligt jordbruk och skogsbruk samt utanför mål 1-områden för övriga åtgärder som anges ovan. Garantisektionen vid EUGFJ är finansieringsmekanismen för mål 1-områden, med de undantag som anges ovan.

Den innevarande programperioden löper från 2000 till 2006 och programmen utvärderades efter halva tiden 2003. Generaldirektoratet för jordbruk begärde en sammanfattning av halvtidsutvärderingen av åtgärder som vidtagits i mål 1-områden med hjälp av garantisektionen vid EUGFJ. Utvärderingen gäller EU-15 från år 2000 till 2003.

Avtalet utfördes av Agra CEAS Consulting Ltd. Från januari till oktober 2005.

S1.2. Utvärderingsmetod och avgränsningar

Denna metautvärdering gjordes med hjälp av genomgångar och analyser av redan insamlat material som huvudsakligen bygger på de halvtidsutvärderingar som lämnats till kommissionen för varje landsbygdsutvecklingsprogram, kompletterat med sekundära uppgifter. Ett antal program och åtgärder valdes ut i samarbete med styrgruppen och följdes upp med intervjuer med de genomförande myndigheterna och andra viktiga intressenter i medlemsstaterna för att samla in ytterligare information i de fall uppgifterna i halvtidsrapporterna ansågs otillräckliga. Vid ett möte med utvärderingsgruppen bedömdes också hur de övergripande målen i förordningen för landsbygdens utveckling hade uppfyllts.

Metodproblem och avgränsningar behandlas utförligt i kapitel 2, men det bör noteras att informationen i halvtidsrapporterna ofta var begränsad till följd av att underlaget byggde på en kort tids genomförande.

Det bör även noteras att halvtidsutvärderingen av mål 1-områdena gjordes med den metod som föreskrivs av GD Regionalpolitik vid Europeiska kommissionen och inte med den metod som används av GD Jordbruk och landsbygdsutveckling¹. I GD Regionalpolitikens metod anges

¹ Halvtidsutvärderingarna av programmen för mål 1-områdena gjordes med GD Regionalpolitikens metod. I huvuddelen av utvärderingarna fanns ingen hänvisning alls, eller bara en kortfattad hänvisning, till de gemensamma utvärderingsfrågorna. Endast en minoritet av utvärderingarna hade gjorts med hjälp av de gemensamma utvärderingsfrågorna. I samtliga dessa fall hade endast en liten andel av frågorna använts.

visserligen att metoderna och de gemensamma utvärderingsfrågorna från GD Jordbruk och landsbygdsutveckling skall användas när det gäller bedömningen av landsbygdsutvecklingsåtgärder i den mer allmänna utvärderingen av åtgärdsprogram och enskilda planeringsdokument. Men på grund av landsbygdsutvecklingsåtgärdernas relativa andel av dessa mer allmänna program står de inte alltid lika ofta i främsta rummet vid dessa utvärderingar. Följaktligen är uppgifterna om vilken inverkan åtgärder som finansierats via garantisektionen vid EUGFJ har fått relativt begränsade i flertalet halvtidsutvärderingar av mål 1-områdena.

Svaren på de åtgärdsspecifika utvärderingsfrågorna behandlas enligt följande. Först anges åtgärdens mål, motivet bakom stödet och hur åtgärden är tänkt att fungera. Därefter följer en sammanfattning av uppgifter från halvtidsutvärderingarna och sekundära uppgifter. Detta underlag används för att avgöra hur åtgärderna fungerade i praktiken. Slutsatser och rekommendationer läggs så till, med ett resonemang kring varför åtgärderna fungerade eller inte och med rekommendationer om hur genomförandet kan förbättras.

S1.3. Viktiga resultat av utvärderingen

I följande avsnitt behandlas de gemensamma frågorna och de fördjupade utvärderingsfrågorna.

S1.3.1. Centrala frågor om landsbygdsutvecklingens övergripande mål

Med Agenda 2000-reformen konsoliderades de nio rättsakter som tidigare fanns för landsbygdens utveckling i en förordning om stöd till landsbygdens utveckling. Även om denna förordning om landsbygdsutveckling är strukturerad på ett mer enhetligt sätt än tidigare innehåller den inte någon "ny" meny av åtgärder. Att menyn fortfarande är en sammanställning av tidigare tillgängliga och separat genomförda åtgärder kan minska effektiviteten som helhet när det gäller att nå resultat och uppfylla programmets mål, inte minst på grund av att det händer att de enskilda åtgärdernas mål, eller i alla fall deras konsekvenser, står i motsättning till varandra. Därmed bekräftas det faktum att valet av åtgärder i det enskilda programmet ligger på de genomförande myndigheternas ansvar, som måste se till att de valda åtgärderna är lämpliga i förhållande till det aktuella behovet av landsbygdsutveckling.

Risken för bristande samstämmighet mellan enskilda åtgärder på programnivå har uttryckligen bekräftats av kommissionen, och den nya förordningen för programperioden 2007–2013 står också för ett mer strategiskt synsätt på landsbygdsutveckling där syftet är att omvandla politiken från åtgärdsstyrda till målstyrda system. Programmets effektivitet och inbördes samstämmighet kommer därmed sannolikt att förbättras i förhållande till de övergripande politiska mål som finns för varje program.

Rekommendation

De genomförande myndigheterna bör se till att de åtgärder de beslutar att genomföra utgör ett samstämmigt paket på programnivå.

Många åtgärder som omfattas av förordningen om landsbygdsutveckling förväntas få indirekta konsekvenser utanför jordbrukssektorn (t.ex. för sysselsättningen), förutom det stöd som uttryckligen riktas mot den bredare landsbygdsbefolkningen i kapitel IX: Anpassning och utveckling av landsbygdsområden (artikel 33).

Konsekvenserna av detta riktade stöd ökar troligen med tiden, eftersom artikel 33 i många fall genomfördes sent. I strukturfonderna finns en mekanism för att öka sammanhållningen generellt inom EU, medan artikel 33 är särskilt riktad mot stöd till landsbygdsområden och blir därför ett användbart komplement till denna övergripande politiska ram.

Politiken för landsbygdsutveckling och strukturfonderna kompletterar varandra i hög grad när det gäller att bidra till sammanhållningen inom EU, vilket ofta leder till samstämmighet på operativ nivå i form av samarbete mellan de berörda genomförande myndigheterna.

Det övergripande synsättet på hur åtgärder för landsbygds utveckling och strukturfonderna genomförs anses lämpligt så länge regionerna/medlemsstaterna fortfarande uppmuntras att genomföra politiken med synergieffekter i åtanke, vilket för närvarande är fallet.

S1.3.2. Enskilda åtgärder

Åtgärdsspecifika slutsatser och kommentarer med rekommendationer följer nedan.

Kapitel I: Investeringar i jordbruksföretag

Syftet med denna åtgärd är att sänka produktionskostnaderna, förbättra och ställa om produktionen, höja kvaliteten, bevara och förbättra naturmiljöer, hygieniska förhållanden och djurskyddet samt främja diversifiering av verksamheten inom jordbruket.

Uppgifter från halvtidsrapporterna från några regioner/medlemsstater visar att inkomsterna ökar och konsekvenserna har varit positiva i form av bättre utnyttjade produktionsfaktorer till följd av det stöd som betalats under kapitlet, till exempel ökad produktivitet i Grekland och Portugal.

Underlag från Finland och Grekland tyder på att åtgärder under detta kapitel har lett till ny inriktning på jordbruksverksamheten, vilket dock inte gäller för alla länder. En allmänt positiv inverkan på bibehållen och skapad sysselsättning har märkts till följd av att verksamhet vid jordbruksföretagen diversifierats tack vare stöden, även om det finns avsevärda regionala skillnader. I Portugal noterades till exempel öknings av årsarbetsenheterna på mellan 2,3 procent och 32,7 procent beroende på region.

Frågan om dödvikt togs inte upp i någon större utsträckning i halvtidsrapporterna, troligen på grund av hur de angivna indikatorerna var beskaffade. Man bör också komma ihåg att investeringsstödens inverkan, och därmed åtgärdens konsekvenser, lätt underskattas vid halva tiden.

Uppgifterna tyder överlag på att investeringar som riktats mot att förbättra produktkvaliteten får en positiv inverkan, både då detta är ett direkt mål för investeringsstödet och ett indirekt mål. Ett exempel på detta är Irland där stöd till mejerihygien bidragit till att trygga fortsatt efterlevnad av direktiv 92/46/EEG om hygienregler för produktion och utsläppande på marknaden av mjölk.

Det finns belägg från en rad regioner/medlemsstater (till exempel Italien, Finland, Irland, Grekland, Spanien, Tyskland, Frankrike och Portugal) för att investeringsstöd har bidragit till mer miljövänligt jordbruk. Investeringsstödet syftar ofta till positiv miljöpåverkan (antingen direkt eller indirekt) och positiva resultat har rapporterats. Även i de fall där åtgärderna inte är direkt riktade mot miljöproblem bör kravet att följa lägsta miljönormer garantera att

investeringarna åtminstone är neutrala för miljön. På så sätt fungerar dessa normer bra när det gäller att skydda miljön.

Att investeringar som fått stöd kan förbättra arbetsvillkoren och djurens välbefinnande är allmänt känt och vissa positiva konsekvenser har också konstaterats. I de fall en positiv inverkan på djurens välbefinnande har noterats har dock denna oftast varit indirekt. Jordbruksrådgivningens roll har förklarats vara särskilt viktig för att maximera förbättringarna av arbetsvillkor och djurens välbefinnande.

Denna åtgärd är fortfarande aktuell i förordningen för landsbygdsutveckling och de genomförande myndigheterna kan välja att lägga den i ett program inom de områden de anser är mest lämpliga mot bakgrund av rådande behov, till exempel inom ekonomi (inklusive diversifiering) om jordbrukssektorn har strukturella problem, eller andra områden, till exempel arbetsvillkor och miljö, om dessa anses utgöra mer påtagliga problem.

Kapitel II: Startstöd till jordbrukare

Även om det inte anges uttryckligen i förordningen om landsbygdsutveckling är det bakomliggande syftet med denna åtgärd, som bygger på artikel 8 i förordning 1257/99, att underlätta övertagande av jordbruk och därmed sänka genomsnittsåldern inom sektorn.

Tillgängliga uppgifter tyder på att stödet täcker från en tredjedel av etableringskostnaderna (Kastilien-La Mancha, Spanien) upp till nästan hela kostnaden (Murcia, Spanien), men att det generellt sett brukar ligga på omkring 50 procent. Kvalitativa uppgifter tyder också på att stödet har utgjort ett incitament till att jordbruk övertagits tidigare, även om denna effekt är ytterst marginell. Det finns belägg i utvärderingarna från några regioner/medlemsstater för positiva synergieffekter mellan stöd för etablering och bidrag till förtidspensionering som gjort att jordbruk kunnat övertas tidigare. Det finns till exempel uppgifter från Finland och Spanien som visar att de som lämnar sina jordbruk och får stöd från båda systemen är marginellt yngre, vilket tyder på att kombinationen av åtgärder bidrar till tidigare övertag av jordbruk jämfört med om åtgärderna genomförs var och en för sig.

Det framgår tydligt att unga jordbrukare faktiskt etablerat sig med hjälp av denna åtgärd, men det är inte känt i vilken utsträckning deras beslut har påverkats av att åtgärden funnits. Det går följaktligen inte att urskilja något orsakssamband med systemet i sig. Vad gäller kön är huvuddelen män i samtliga regioner/medlemsstater, medan kvinnornas andel av de unga jordbrukarna varierar.

Även efter halva tiden tyder underlaget på att åtgärderna har bidragit positivt till att trygga sysselsättningen, även om – vilket förklaras ovan – det är okänt i vilken omfattning åtgärden är orsaken till att unga jordbrukare etablerar sig. Särskilt i Spanien och i södra Europa rapporteras åtgärden vara ett av de främsta bidragen till att sysselsättningen tryggas och skapas inom samtliga program.

Sammanfattningsvis visar de tillgängliga uppgifterna efter halva tiden att denna åtgärd faktiskt underlättar övertag av jordbruk, även om det fortfarande är oklart i vilken utsträckning den är den främsta drivkraften bakom beslut att etablera sig.

Rekommendation

En undersökning av jordbrukare som fått stöd bör göras för att fastställa i vilken utsträckning

stödet påverkade deras beslut att etablera sig som jordbrukare och i vilken omfattning det täckte deras startkostnader.

Kapitel III: Yrkesutbildning

Den yrkesutbildning som omfattas av förordningen för landsbygdsutveckling tas framför allt fram för att underlätta tillträdet till övriga tillgängliga åtgärder. Övervakningsuppgifter från EUGFJ:s dataövervakningssystem (IDIM) visar inom vilka områden yrkesutbildning erbjuds när den finansieras genom garantisektionen vid EUGFJ, men någon övervakning görs inte av den yrkesutbildning som ges inom mål 1-områdena. Avsaknaden av sådana övervakningsuppgifter minskar uppenbarligen det tillgängliga underlaget, och i vissa regioner/medlemsstater (till exempel Finland, Tyskland och Spanien) finns det tecken på att bidragsstödda kurser har skraddarsyttts för att uppfylla tidigare fastställda behov och är samstämmiga med andra åtgärder i programmet.

Uppgifter från vissa regioner/medlemsstater (till exempel Finland och Storbritannien) visar att de kunskaper/den kompetens som uppnåtts har bidragit till att förbättra situationen för kursdeltagarna och jordbruks-/skogsbrukssektorn – omkring tre fjärdedelar av de som fått utbildning fick yrkeskvalifikationer och/eller bättre arbetsuppgifter.

Sammanfattningsvis anses denna åtgärd vara relevant och fungera bra tillsammans med övriga åtgärder inom förordningen för landsbygdsutveckling.

Kapitel VII: Investeringar i bearbetning och saluföring

Syftet med åtgärden är att styra produktionen i förhållande till den förväntade marknadsutvecklingen eller främja nya avsättningsmöjligheter för jordbruksprodukter, förbättra eller rationalisera försäljningskanaler eller bearbetningsmetoder, förbättra produkternas presentation eller förpackning, uppmuntra till en bättre användning eller eliminering av biprodukter, använda ny teknik, främja nyskapande investeringar, förbättra och kontrollera kvalitets- och hälsovillkoren samt skydda miljön.

Det finns belägg från en lång rad regioner/medlemsstater för att investeringsstöden har bidragit till att öka jordbruksprodukternas konkurrenskraft. I många fall härrör de flesta förbättringarna från tekniska investeringar som har förbättrat och rationaliserat bearbetningsprocesserna (exempelvis i Storbritannien), även om det också finns uppgifter om att stöd till producentgrupper har förbättrat utsikterna vid saluföring (exempelvis i Österrike).

Det finns också tecken på att investeringsstöden har bidragit till att öka jordbruksprodukternas mervärde och konkurrenskraft genom kvalitetsförbättringar. I vissa fall, till exempel i Spanien och Portugal, har stödet lett till att producenterna i allt högre utsträckning utnyttjar regionala/nationella märkningssystem (plus andra kvalitetsmärkning) och teknik för att framhäva och gynna sina produkter.

Uppgifter från intervjuer (framför allt i Spanien och Grekland) belyser vikten av formella långsiktiga och fleråriga avtal (eller motsvarande instrument) mellan producent och bearbetningsföretag för att ge basproduktionssektorn fördelar och för att ytterligare höja de kvalitativa och tekniska förbättringarna. Förekomsten av ”toppade” bidragsnivåer rapporterades i Österrike för att uppnå ytterligare förbättringar.

Positivt inflytande på hälsa och välbefinnande har rapporterats, särskilt har produkternas närings- och hygienaspekter och förhållanden på arbetsplatserna förbättrats som en direkt följd av åtgärderna i vissa regioner/medlemsstater (positiva följder för djurens välbefinnande brukar vara indirekta). Det är däremot ofta oklart om de förbättringar som noteras ligger utanför miniminormerna.

Den positiva miljöövervakning som konstaterades uppstod huvudsakligen på grund av kraven att uppfylla miniminormer på miljöområdet, och det fanns inget som tydde på några negativa miljökonsekvenser.

Företagens storlek varierar och vissa regioner/medlemsstater rapporterar att medelstora företag blivit effektivare, däribland företag med upp till 50 anställda i Grekland, medan andra, som Spanien, noterar att större företag varit mer benägna att göra investeringar utan stöd än mindre.

Det är slutligen också viktigt att komma ihåg att investeringarna ibland kräver längre tid än vad som funnits vid halvtidsutvärderingen för att visa förväntade konsekvenser. De konsekvenser som konstateras denna gång kan därför ligga i underkant.

Kapitel VIII: Skogsbruk

Syftet med dessa åtgärder är att uppnå en hållbar drift och utveckling inom skogsbruket, att bevara och förbättra skogsresurserna samt utvidga skogsbeklädda områden.

Många regioner/medlemsstater har rapporterat om positiva effekter i fråga om drift och förbättrade skogsresurser, även om dessa effekter var marginella vid halva programtiden på grund av att de berörda resurserna är långsiktiga.

Det finns uppgifter från vissa regioner/medlemsstater (t.ex. Finland, Grekland och Spanien) som tyder på att stödåtgärderna blivit ett positivt bidrag till att trygga och utveckla sysselsättningen (plus andra samhällsekonomiska funktioner och förhållanden). I Finland tryggades exempelvis omkring 372 heltidsjobb, medan ytterligare 343 skapades. Några regioner/medlemsstater uppvisade positiva resultat i fråga om drift och stimulans till produktionsfaktorer vid skogsbruk (exv. Finland), men underlaget var alltför varierat för att konsekvenserna skall kunna bedömas slutgiltigt.

Uppgifter från ett antal regioner/medlemsstater tyder på att stödåtgärder har bidragit till att bevara skogens ekologiska funktioner genom att dess hälsa och livskraft skyddats. I Grekland har till exempel runt 2 000 hektar skog behållits och ytterligare 24 000 hektar skyddats. I flera fall har stödåtgärderna lett till drift, bevarande och lämplig förbättring av den biologiska mångfalden, däribland Portugal där runt 600 hektar viktiga områden behölls eller förbättrades och över 200 hektar inhemska arter planterades eller återinsattes.

Rekommendationer

Övervakning och utvärdering på längre sikt, oberoende av de ekonomiska programplaneringsperioderna, bör införas för att korrekt kunna bedöma resultaten på området.

Kapitel IX: Anpassning och utveckling av landsbygdsområden

En rad åtgärder är tillgängliga i detta kapitel som riktas mot både jordbrukssektorn och andra sektorer. Åtgärderna syftar till att främja konkurrenskraften inom jordbrukssektorn, skydda miljön och till anpassning och utveckling i landsbygdsområden.

En rad belägg tyder på att åtgärder enligt artikel 33 åtminstone har bidragit till att bevara landsbygdsbefolkningens inkomster. Projekt inom turism uppgavs av några regioner/medlemsstater vara effektiva och ge positiva resultat i fråga om inkomster. I Finland uppgick andelen turistrelaterad omsättning av den sammanlagda omsättningen hos de företag som fick stöd till 19 procent i östra delen och 3 procent i norra delen. På Korsika (Frankrike) ledde investeringsstöd inom lantbruksturism till inkomstökningar på mellan 15 och 30 procent. Positiva effekter i form av bibehållen sysselsättning (i mindre utsträckning till att skapa sysselsättning) rapporterades även på många håll och låg på en hög nivå i Finland, Spanien, Irland och Grekland. Dessa positiva effekter för sysselsättningen berör dock snarare jordbrukarna än den befolkning som inte arbetar inom jordbruk.

Positiva, om än relativt blygsamma, resultat för miljön rapporterades från ett antal regioner/medlemsstater. I de södra regionerna/medlemsstaterna var insatserna primärt inriktade på mer grundläggande frågor som förvaltning av vattenresurser och miljömedvetande, medan de i norr var mer inriktade på rådgivning till landsbygden, bevarande av och stöd till lokala samhällsprojekt.

Insatserna har haft en viss positiv inverkan på levnadsförhållandena, särskilt i Portugal, men effekterna är fortfarande små i detta skede av programmet.

Projekt med stöd av artikel 33-åtgärder har nått en lång rad olika mottagare, vilket har bidragit positivt till att behålla/förbättra landsbygdsekonomins typiska strukturer.

Sammanfattningsvis tyder de tidiga rapporterna på att positiva effekter börjar synas, även om genomförandet av denna åtgärd har stöts av många förseningar.

S1.3.3. System för genomförande

De uppgifter som finns tillgängliga tyder på att metoderna för genomförandet har bidragit till att maximera programmens avsedda effekt (även om det i vissa fall är alltför tidigt att kunna se några effekter). I vissa fall (t.ex. Österrike) har programmen fått en mer kompletterande funktion, i hög grad på grund av den bedömning av projekten som gjordes på förhand, vilket har bidragit till att skapa konsekvens och samstämmighet. Flera medlemsstater har rapporterat att finansieringen skapat hävstångseffekter, från till exempel 3.6:1 i förhållande till stödet för biogas i tyska Sachsen till 1.5:1 i förhållande till åtgärden för startstöd till jordbrukare i östra Finland. Det finns uppgifter om minimal dödvikt: exempelvis mindre än 5 procent i samband med projekt som fått stöd i östra Finland och omkring 1 procent i norra Finland.

Det administrativa och byråkratiska merarbetet har i några fall rapporterats göra programmet betydligt mer komplicerat, till exempel i samband med förseningar vid godkännande av projekten. Alltför mycket byråkrati har uppgetts leda till ineffektiva program och även förhindra tillträde till programmet, särskilt för småskaliga projekt. I sådana situationer har det föreslagits att beslutsfattandet skall decentraliseras till lokal nivå (dvs. till lokala intressegrupper eller paraplyorganisationer). Några av problemen hör uppenbarligen samman med att vissa program fick en sen start, medan andra problem, som otillräcklig finansiering, i flera fall uppgavs ha blivit ett hinder för medverkan av alla aktörer på landsbygden.

Det framgår tydligt av de tillgängliga uppgifterna att återkoppling från halvtidsutvärderingarna har lett till vissa förbättringar av genomförandesystemen (t.ex. tillhandahållande av information och riktlinjer i Nordirland).

S1.3.4. Utvärderingssystem

Det finns ingen anledning att tro att de gemensamma utvärderingsfrågorna skulle ha en annan relevans inom mål 1-områdena än utanför. Det finns i grund och botten en kärna av gemensamma utvärderingsfrågor för flertalet kapitel som alltid bör vara relevanta, även då förhållanden varierar beroende på sammanhanget, till exempel frågor som rör åtgärdernas inverkan på inkomsten och sysselsättningen i de fall åtgärdens mål är att nå just en sådan effekt. Utöver denna kärna verkar det som om centralt fastställda gemensamma utvärderingsfrågor innebär att frågorna i mindre utsträckning är inriktade på de särskilda förhållanden som finns på regional nivå – trots att det är accepterat att detta ökar samstämmigheten inom EU som helhet. De gemensamma utvärderingsfrågorna är till exempel mindre relevanta när de handlar om investeringsåtgärder som inte förväntas ge några effekter på kort sikt. Detta är dock uppenbarligen en fråga om att ligga rätt i tiden, snarare än om de gemensamma utvärderingsfrågornas relevans i sig. I allmänhet anses de gemensamma utvärderingsfrågorna vara tillräckligt relevanta för att utvärdera landsbygdsutvecklingsåtgärdernas kvalitet (under förutsättning att de används som avsett enligt GD Jordbruks riktlinjer för utvärdering).

De angivna indikatorerna utnyttjades i mindre omfattning eftersom underlaget inte var tillräckligt stort och i vissa fall på grund av att de angivna indikatorerna inte var så relevanta i det regionala/nationella sammanhanget. Trots detta användes inte alternativa indikatorer och ytterligare nationella frågor nämnvärt, vilket tyder på att de angivna indikatorerna i allmänhet var lämpliga. En annan företeelse i sammanhanget är att utvärderarna ofta valde den mest rättframma indikatorn när flera indikatorer föreslogs.

Utvärderingarnas effektivitet och verkan skulle öka om samtliga landsbygdsutvecklingsåtgärder utvärderades tillsammans, oavsett var finansieringen kommer ifrån. Föga förvånande tenderar utvärderingarna att inriktas på de åtgärder som står för en större andel av utgifterna. Med tanke på mängden landsbygdsutvecklingsåtgärder inom åtgärdsprogram och enskilda planeringsdokument ägnas de åtgärder som finansieras genom garantisektionen vid EUGFJ reaktivt lite uppmärksamhet.

Mycket tyder också på att utvärderingssystemens verkan och effektivitet delvis beror på regionens/medlemsstatens attityd. I de regioner/medlemsstater där man anser att utvärderingen ger återkoppling i form av bättre utformad politik är också övervakningssystemen bättre anpassade för att stödja utvärderingen. Det är slutligen inte lika vanligt att samla in övervakningsuppgifter om landsbygdsutvecklingsåtgärder inom mål 1-områden som utanför dessa områden, vilket gör halvtidsutvärderingarna mindre effektiva.

Rekommendationer

- En mindre uppsättning kärnfrågor rörande mer allmängiltiga teman som inkomst och sysselsättning skulle göra utvärderingssystemets mer relevant överlag. Större frihet bör tillåtas på de områden där regionala förhållanden sannolikt påverkar relevansen. Många indikatorer kräver bedömningar av förändringar som sker med tiden och i detta sammanhang bör större insatser göras för att fastställa lämpliga startpunkter.
- Centrala riktlinjer för utvärderingen är användbara, men ett större utrymme för flexibilitet bör ges i valet av indikatorer – syftet är att besvara utvärderingsfrågorna, inte behandla indikatorerna i sig. Man bör också vara medveten om att vissa krav på uppgifter leder till mer arbete för stödmottagarna och ökade kostnader för de genomförande myndigheterna.

De angivna indikatorerna bör i möjligaste mån vara enkla.

- Regioner/medlemsstater bör uppmuntras att använda övervakningssystem som underlättar utvärderingen.
- För att kunna göra en noggrann utvärdering i mål 1-områden bör landsbygdsutvecklingsåtgärderna antingen utvärderas separat, dvs. utanför de ramar som utgörs av de breda åtgärdsprogrammen och enskilda planeringsdokumenten, eller parallellt med de åtgärder som finansieras genom garantisektionen vid EUGFJ.
- Övervakningen av landsbygdsutvecklingsåtgärderna inom mål 1-områdena bör uppmuntras.